

Suomen CP-liitto ry

PALVELUASUMISEN LAATUOHJE



SUOMEN CP-LIITTO RY

Malmin kauppatie 26

00700 HELSINKI

Puh. (09) 540 7540

www.cp-liitto.fi



SISÄLLYSLUETTELO

1. Suomen CP-liitto ry	3
2. Laatuohjeen tausta ja lähtökohdat.....	3
3. Itsenäisen elämän prosessikuvaus.....	4
4. Vanhempien rooli itsenäisen elämän muodostumisessa.....	5
5. Suomen CP-liitto ry:n peruseriaatteen palveluasumisessa.....	6
6. Suomen CP-liitto ry:n toteuttama palveluasuminen.....	7
7. Keskeisten käsitteiden määrittelyä.....	8
7.1. Itsenäinen elämä.....	8
7.2. Hoito ja huolenpito.....	9
7.3. Avohoito ja laitoshoidon suhteessa palveluasumiseen.....	9
7.4. Itsenäinen suoriutuminen omatoimisuutta.....	9
7.5. Optimaalinen autonomia.....	9
8. Avustaminen.....	10
9. Henkilökuntarakenteen ja hallinnon Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisessa.....	11
10. Hakeminen palveluasumiseen.....	11
11. Suomen CP-liitto ry:n palveluvarustus palveluasumisessa.....	11
12. Laadunvalvonta ja toiminnan arviointi.....	12
13. Yhteistyö sidosryhmien kanssa.....	13

Liitteet:

- Palvelutarvekartoituslomake
- Palveluasuntojen johtosääntö
- Palveluasuntojen toimintaohje
- Vastaavan ohjaajan toimenkuva
- Vammaisavustajan toimenkuva
- Vammaisavustajan toimintaohje
- Avustamisen käytännön kulmakivet

SUOMEN CP-LIITTO RY

Suomen CP-liitto ry on valtakunnallinen asiantuntija- ja yhteistyöjärjestö, joka toimii CP-, MMC- ja hydrokefaliavammaisten tai muiden lapsuudestaan neurologisista syistä liikuntavammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä yhdenvertaisten mahdollisuuksien kehittämiseksi yhteiskunnassa.

Asumisen osalta liitto toteuttaa vammaispalvelulain mukaista tehostetun palvelun palveluasumista fyysisesti erittäin vaikeavammaisille henkilöille. Palveluasuntoja on Turussa ja Helsingissä. Lisäksi liitto tarjoaa asumisen

tukipalvelua, jonka tarkoituksena on erilaisen yksilöllisten asumisvaihtoehtojen etsiminen vammaisille. Asumisen tukipalveluihin kuuluvat neuvonta ja ohjaus asumiseen ja sitä koskeviin palveluihin liittyvissä asioissa sekä asumisharjoittelu, jonka tavoitteena on itsenäisessä asumisessa tarvittavien tietojen ja taitojen sekä valmiuksien opettelu ja lisääminen. Asumisharjoittelussa tuetaan osallistujia erityisesti omien valintojen tekemisessä. Liiton kotisivuilla **www.cp-liitto.fi** on lisätietoja liiton asumispalveluista.

LAATUOHJEEN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

Suomen CP-liitto ry:n asumisasiain toimikunta asetti syyskuussa 2004 työryhmän laatimaan liiton palveluasumisen laatuohjeen. Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin palvelupäällikkö Ilona Toljamo ja jäseniksi Helsingin kaupungin vammaisasiamies Reija Lampinen ja vastaava ohjaaja Juha-Pekka Tuominen sekä työryhmän sihteeriksi asumispalveluvastaava Tomi Kaasinen.

Laatuohjeen tarkoituksena on koota yhteen Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisen tärkeimmät periaatteet. Siinä kuvataan myös Suomen CP-liitto ry:n perustavoitteita vammaispalvelulain mukaisen vaikeavammaisten palveluasumisen toteuttamisessa. Ohje rakentuu Suomen CP-liitto ry:n kokemuksiin fyysisesti vaikeavammaisten aikuisten henkilöiden palveluasumisen järjestämisestä sekä Turussa että Helsingissä. Lähtökohtana ovat kansalaisten perusoikeudet ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus ja osallisuus yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä vamman rajoituksista huolimatta. Samalla pyritään enakoimaan mahdollisesti lähitulevaisuudessa syntyviä normimuutoksia, jotka saattavat vaikuttaa vaikeavammaisten palveluasumiseen. Oman sisältönsä kokonaisuuteen on tuonut

Suomen CP-liitossa syksyllä 2003 ja keväällä 2004 käynnissä ollut arvokeskustelu, johon ovat osallistuneet Suomen CP-liiton henkilöstön lisäksi liiton palveluasumisen asukkaat ja päivätoiminnan asiakkaat sekä Suomen CP-liitto ry:n hallituksen jäsenet.

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa eri asemaan vammaisuuden perusteella. YK:n yleiskokous on 2006 hyväksynyt sopimuksen vammaisten ihmisten oikeuksista. Se astui voimaan toukokuussa 2008. Keskeinen sisältö on syrjinnän kieltäminen ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun turvaaminen kaikilla elämän alueilla. Sopimus velvoittaa takaamaan eri-ikäisille vammaisille ihmisille samat oikeudet kuin muille kansalaisille osallistua yhteiskunnan toimintaan ilman syrjintää. Kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti kaikilla ihmisillä on oikeus ikätasonsa mukaiseen asumiseen fyysisestä vammasta ja sen asettamista rajoitteista huolimatta. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen, mutta ei ole sitä vielä ratifioinut, koska Suomessa tällä hetkellä on voimassa lainsäädäntöä, joka ei täytä sopimuksen velvoitteita (esim. kotikuntalaki).

1

2

ITSENÄISEN ELÄMÄN PROSESSIKUVAUS

Itsenäinen elämä ja täysivaltaistuminen voidaan kuvata prosessina, johon vaikuttavat useat eritasoiset tekijät. Prosessin lopputuloksena syntyy yksilöllinen vammaisen henkilön omannäköinen elämä. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi ei ole yhtä oikeaa vaihtoehtoa, vaan keinoja ja valintamahdollisuuksia on monia. Myös tiettyjen asioiden ajankohtaisuutta tulee pohtia suhteuttamalla tietty elämisen taitojen osa-alue ikään ja elämänvaiheeseen. Tärkeää on myös antaa mahdollisuus ”väärin” valintojen tekemiseen.

Synnyttäminen tai varhaislapsuudessa saatu vamma vaikuttaa elämänkaareen ja elämänuran muotoutumiseen. Elämänkaari ei ole tällöin lainkaan yhtä selväpiirteinen kuin vammattomien nuorten ja elämän tavanomaiset sosiaaliset aikataulut poikkeavat vammattomien vastaavasta. Nuoruusiän kriisin läpikäyminen ja varhaisaikuisuuteen siirtyminen ovat vammaiselle nuorelle yleensä tavanomaista vaikeampia aikoja. Vammaisen nuoren psykologinen kehitys on usein hajanaista eikä hänen sisäinen itsetuntonsa ja sosiaalinen arvonantonsa kehity yhtä vakaasti kuin vammattomien ikätovereidensa. Näin aikuistuminen saattaa viivästyä. Lisäksi lapsuuskodin perheen suhtautuminen vaikuttaa oleellisesti nuoren aikuistumiseen. Moni lapsuudenkodissa tai laitoksessa asuva, paljon apua tarvitseva aikuinen CP-vammaisen ei ole lainkaan tottunut huolehtimaan asioistaan. Hän elää usein sosiaalisessa deprivaatiossa eikä ole voinut hankkia samoja valmiuksia kuin vammattomat ihmiset. Voi olla, ettei hän ole selvillä edes omaan avustamiseensa liittyvistä käytännön seikoista, koska vanhemmat ovat aina osanneet avustaa häntä ilman opastusta. Tämän lisäksi henkilöllä ei ehkä ole sosiaalisia taitoja, joilla luodaan kontakti uusiin ihmisiin, tutustutaan heihin ja uskalletaan luottaa heidän vilpittömyyteensä kanssakäymisessä.

On tärkeää, että vammaisen muuttaa pois lapsuudenkodistaan vähitellen, mutta riittävän ajoissa. Näin elämäntyyli ei ehdi ankku-

roitua liiaksi lapsuudenkotiin. Elämäntyylin muuttaminen aikuisiällä on vaikeaa ja sidokset yleensä pyrkivät lujittumaan sen sijaan, että elämänmuoto kehittyisi vammaisen henkilön omia toiveita vastaavaksi.

Itsenäisen elämän prosessimallissa on edellä mainittu otettava huomioon lähtökohtana. Itsenäisen elämän ”alkumetreillä” on olennaista, että ihminen asettaa itse itselleen tehtäviä ja tavoitteita ja saa näin toiminnallaan aikaan muutoksia omassa ympäristössään. Näin hän ei ainoastaan reagoi ympäristön antamiin ärsykkeisiin ja virikkeisiin, vaan pyrkii muuttamaan niitä tietoisesti. Olennaista on vammaisen henkilön toimintavalmiuksien ja suoriutumisedellytysten edistäminen ohjaamalla henkilöä ottamaan vastuuta elämästään. Vammaisen on oltava oman elämänsä subjekti ja uskallettava tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja ja päätöksiä.

Suostuminen vain toiminnan kohteeksi saattaa olla tietystä elämäntilanteesta järkevää, koska paljon apua päivittäisissä toiminnoissa tarvitsevilla vaikeavammaisilla on harvoin todellista yksityisyyttä. Vammaisen intiimiteettiin puuttuvat useat ihmiset sekä omaiset että ammattihenkilöt. He usein tietävät mielestään parhaiten, miten vammaisen pitäisi elää elämänsä ja mikä hänelle on parasta. Ympäristön ja olosuhteiden muutos ei kovin nopeasti saa aikaan vaikeavammaisen ihmisen oman elämänsä subjektina olemista, vaan tämä vaihe vaatii aikaa. Tavoitteena on aina se, että vammaisen henkilö toimii itse elämänsä subjektina.

Kun vammaisen henkilön irtautuminen lapsuudenkodistaan tai muuttaminen muuten itsenäiseen asumiseen on sopivassa vaiheessa, eli kun vammaisen subjektiviteetti on kehittynyt riittävästi, on itsenäistä asumista mahdollista harjoitella käytännössä esimerkiksi asumisharjoittelussa. Tällöin esimerkiksi kodinhoidollisten käytännön taitojen harjoittelu mahdollistuu. Samalla vammaisen

henkilö saa apua tarkoituksenmukaisen asumisvaihtoehdon hahmottamiseen. Toisaalta asumis-harjoittelussa on mahdollisuus totuttautua rajuunkin muutokseen elämässä. Ristiriita lapsuudenkodin vammaisen lapsen turvallisesta roolista täysivaltaiseksi aikuiseksi on suuri. Tarkoituksenmukaisen asumisvaihtoehdon löytyminen ei vielä sellaisenaan takaa elämässä selviytymistä. Itsenäisen elämän aloittaminen vaatii paljon opettelua sekä asioiden kausaalisuhteiden ja tärkeysjärjestyksen oivaltamista.

Tärkein tuki elämänmuutoksissa saadaan lapsuudenkodista ja muulta lähiyhteisöltä. Sosiaalinen tuki muodostuu niistä kiinnekohdista yksilön, ympäristön ja muiden ihmisten välillä, jotka tukevat ihmistä oman identiteetin muodostamisessa antamalla realistista palautetta käyttäytymisestä sekä auttamalla selviytymään eri elämäntilanteista tai vaikeista elämäntapahtumista. Sosiaalisen tuen oikea laatu ja ajoitus ovat sen vaikuttavuuden ja tehokkuuden edellytys. Tukea pitäisi olla saatavilla silloin, kun asianomaisen omat voimavarat ovat äärimmilleen käytössä ja ulkopuolista apua todella tarvitaan. Ennenaikainen tuki vähentää ihmisen omatoimisuutta, lisää passiivisuutta ja lujittaa riippuvuutta tuen antajiin. Toisaalta taas, jos tukea ei ole saatavilla tarvittaessa, ongelmilla on taipumus monimutkaistua ja tuen tarve saattaa muuttua laaja-alaiseksi.

Itsenäisen asumisen ja elämän alkuvaiheessa vammaisen henkilö tarvitsee emotionaalista tukea kuten kannustusta ja rohkaisua. Sopivan asumismuodon valintavaiheessa painottuu tiedollisen tuen tarve, vammaisen henkilö tarvitsee opastusta, neuvontaa ja opetusta tai harjoittelua. Itsenäisessä asumisessa korostuu aineellisen tuen tarve, tarvitaan taloudellisia tukitoimia ja apuvälineitä jne. Lisäksi toiminnallisen tuen tarve konkretisoituu varsinaisina asumisen tukipalveluina kuten avustamisena, kuljetuspalveluina ja kuntoutuksena.

Neurologisista syistä varhaislapsuudestaan saakka liikuntavammaiset nuoret aikuiset ovat poikkeuksellisen kiinnittyneitä kotiinsa ja vanhempiinsa. Hyvin suurella osalla sosiaaliset kontaktit rajoittuvat pääsääntöisesti oman perheen pariin. Heidän murrosikänsä on tyypillisesti huomattavan ristiriitainen. Nämä ongelmat kuvastavat itsenäistymisen viivästyisestä ja riippuvuudesta johtuvia sisäisiä ristiriitoja. Tämän lisäksi sosiaalisissa taidoissa voi olla puutteita.

VANHEMPIEN ROOLI ITSENÄISEN ELÄMÄN MUODOSTUMISESSA

Itsenäisen elämän saavuttaminen edellyttää, että ympäristö antaa ihmiselle tilaa kasvaa omaa tahtiaan aikuisuuteen. Vammaisen lähipiirinkin tulisi hyväksyä nuoruuden normaalit aikuistumiseen liittyvät prosessit, arvostaa ihmisen omia valintoja ja antaa tu-

kea auttamalla, rohkaisemalla ja innostamalla ryhtymään oman elämänsä toteuttajaksi. Vanhempien antamia neuvoja olisi syytä kuunnella, mutta toisaalta heidän ajatuksiin pitää myös vastustaa. Vammaisen nuoren fyysinen riippuvuus lisää helposti hänen henkistä riippuvuuttaan. Siksi nuoren on usein hankalaa saada välimatkaa vanhempiinsa. Hän joutuu tekemään monikertaisen työn uskaltaakseen irtautua lapsuudenkodistaan. Irtautuminen pelottaa ymmärrettävästi sekä vanhempia että vammaista itseään. Nuoren todellista itsenäistymistä ei selitä vammaisuuden aste vaan se, kykeneekö hän luottamaan muihinkin ihmisiin kuin vanhempiinsa ja toisaalta annetaanko hänelle riittävästi tukea ja vastuuta omissa valinnoissaan ja mielipiteidensä kertomisessa.

4

SUOMEN CP-LIITTO RY:N PERUSPERIAATTEET PALVELUASUMISESSA

Suomen CP-liitto ry:n lähtökohtana palveluvarustuksen suunnittelussa on ollut ajatus siitä, että fyysinen vamma ei ole koskaan este itsenäiselle elämälle. Itsenäinen elämä vammaiselle on mahdollista muutenkin kuin vain asumisen järjestämisellä henkilökohtaisen avustajan avulla. Se voi toteutua myös palveluasumisyksikössä. Asukkaiden on silloin pystyttävä itse määrittelemään avuntarpeensa. Oleellista palvelujen toteuttamisessa onkin se, että asukkaat itse saavat mahdollisuuden määritellä milloin, missä asioissa ja miten heitä avustetaan. Itsenäinen elämä muodostuu arjen pienistä asioista. Vastuu omasta elämän kokonaisuudesta, kuten harrastuksista ja vapaa-ajasta, on asukkaalla itsellään. Kaikki asukkaat ovat juridisesti täysivaltaisia aikuisia. Palveluasumisen asukkailla on oikeus käyttää yleisiä palveluja halujensa ja tarpeidensa mukaan esimerkiksi harrastus- ja virkistystoiminnoissa tai opinnoissaan.

Yhdenvertaisuusperiaatteesta seuraa, että kaikkia on kohdeltava tasa-arvoisina yksilöinä.

Vammaisuus tai toimintarajoitteisuus ilmenee suhteessa toimintaan ja ympäristöön. Silti vammaisella ihmisellä pitää olla mahdollisuus osallistua aktiivisesti päätöksentekoon ja toimintaan yhteiskunnassa. Järjestelmien ja palveluiden tulee turvata ihmisarvoisen elämän edellytykset ja eri ikäryhmissä tarvitaankin erilaisia palveluja ja tukitoimia. Liiton palveluasumiseen liittyvä kodin ulkopuolinen avustaminen tukee osaltaan jokaisen henkilön yhdenvertaista osallistumista.

Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Edelleen ketään ei saa kohdella ihmisarvoa loukkaavasti eikä kenenkään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saa puuttua eikä vapautta riistää

mielivaltaisesti. Jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen kohteluun ja intimitteettisuojaan. Jokainen saa itse määritellä itseään koskevat asiat asumisessaan ja elämisessään. Ihminen suoriutuu asioista itsenäisesti palveluiden ja tuen avulla silloin, kun hänen tahtonsa ja näkemyksensä ohjaavat toimintaa. Asukkaan tahdonvastaiset pakkotoimet eivät ole hyväksyttäviä missään muodossa täysivaltaisilla kansalaisilla.

Suomen kansalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Koska jokainen voi valita missä haluaa asua, on kaikilla myös oikeus vaihtaa asuinpaikkaansa niin halutessaan. Asukkaalla on oltava oikeus saada tarvitsemaansa tukea ja apua myös asuinpaikan vaihtamiseen. Jokaisella on myös oikeus saada apua liikkumiseen kodin ulkopuolella esimerkiksi kuljetus- ja saattajapalveluina.

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Asumisessa tämä näkyy siinä, että asukkaalla on oikeus yksityiselämään ja että jokainen voi muodostaa sellaisen elämäntavan kuin haluaa. Henkilö itse määrittelee omassa kodissaan mitä ja miten siellä toimitaan. Lähtökohta yhteistyössä erilaisten sidosryhmien kanssa on se, että Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisessa henkilökunta ei tee yhteistyötä viranomaisten kanssa ilman asiakasta tai hänen ohitseen. Asukas on aina tilanteessa itse mukana ja vaikuttaa asiansa omien kykyjensä puitteissa. Asukas voi myös valtuuttaa jonkun toimimaan oman asiansa hoitamisessa. Joskus asukas voi tarvita tietyissä tilanteissa runsaastikin ohjausta ja opastusta. Avustajilla on ehdoton salassapitovelvollisuus kaikista asukkaan yksityisyyteen liittyvistä asioista.

Perustuslaki takaa kaikille oikeuden tunnustaa ja harjoittaa uskontoaan ja ilmaista vakaumustaan. Asukkaan avustamisessa ja

muussa toiminnassa tämä otetaan huomioon ja kunnioitetaan jokaisen vakaumusta. Suomen CP-liiton palveluasuminen ei perustu mihinkään uskonnolliseen, aatteelliseen tai poliittiseen suuntaukseen.

Perustuslain sananvapauden perusteella asukkaat itse määrittelevät millaisia tietoja, mielipiteitä ja viestejä he ottavat vastaan. Asukkaat itse päättävät mitä he haluavat katsoa televisiosta ja miten he käyttävät sähköisiä viestimiä. Asukkailla on oikeus kertoa tai olla kertomatta mielipiteensä kaikista heidän asumiseensa liittyvistä asioista niille tahoille, joille he asiasta haluavat kertoa.

Asukkaat voivat halutessaan järjestää asukaskokouksia tai muita kokoontumisia ja he voivat vapaasti osallistua muiden järjestämiin tapahtumiin yhdistymisvapauden turvaamana. Vastaavasti kaikki täysivaltaiset henkilöt voivat käyttää rahavarojaan ja omaisuuttaan haluamallaan tavalla.

Viittomakieltä käyttävien tai vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet on turvattu lailla. Puhevammaisille asukkaille taataan mahdollisuus käyttää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä kaikissa arkielämän tilanteissa. Suomen CP-liiton palveluvarustukseen kuuluu myös tulkkipalvelu asumisessa ja rajoitetusti kodin ulkopuolella. Henkilökunta perehdytetään jokaisen puhevammaisen asukkaan kommunikaatioon.

Kansalaisille on taattu oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistettävä jokaisen oikeutta omaan asuntoon sekä tuettava asumisen omatoimista järjestämistä. Asukkaita opastetaan, ohjataan ja tuetaan kunnallisten ja yksityisten terveys- ja kuntoutuspalvelujen käytössä.

SUOMEN CP-LIITTO RY:N TOTEUTTAMA PALVELUASUMINEN

Palveluasunnot sijaitsevat tavallisessa asuntokannassa muiden vuokra-asuntojen joukossa, jossa jokaisella asukkaalla on oma erillinen asuntonsa. Asunnot ovat liikuntaesteettömiä ja ne ovat varustettuja ympäristönhallintalaittein sekä kaksisuuntaisin avustajakutsujärjestelmin. Asuntojen koko on tarpeeksi suuri ottaen huomioon apuvälineiden ja avustajien vaatiman lisätilan.

Kyseessä on vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten palveluasuminen. Suomen CP-liitto ry tuottaa palveluasumisessa tarvittavat avustajapalvelut palvelun piirissä olevan vaikeavammaisen henkilön kotiin. Kehitysvammaisten erityishuoltoa, jatkuvaa hoivaa, valvontaa tai kuntoutusta ei kyseessä asumismuodossa tarjota. Kyseessä on

avopalvelu, jossa asumisessa välttämättömän avustaminen toteutetaan keskitettynä avustajatyönä. Tulevaisuudessa vammaispalvelulain muutoksen tullessa voimaan syyskuussa 2009, henkilökohtaista apua tarjotaan asukkaille tarpeen mukaan paitsi työssä ja opiskelussa, myös harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja vapaa-ajanvietossa.

Asukkaat ovat syntymästään saakka fyysisesti vaikeavammaisia ja tarvitsevat avustamista ajallisesti hyvin paljon vuorokauden eri aikoina. Asukkaat käyttävät tavallisesti pyörätuolia, useimmilla itsenäinen liikkuminen on mahdollista vain sähköpyörätuolilla. Osa asukkaista käyttää kommunikointikeinona muuta kuin puhetta. Fyysinen suorituskyky on pysyvän vamman vuoksi mer-

6

kittävästi alentunut. On hyvä huomata, että syntymästään saakka vammaiset henkilöt eivät ole vammautuessaan menettäneet jo osaamia taitoja kuten myöhemmässä iässä vammautuneet henkilöt, vaan he joutuvat opettelemaan ja harjoittelemaan kaikki asumisessa tarvittavat tiedot ja taidot alusta asti. Vaikeasta fyysisestä vammasta huolimatta asukkaat ovat täysivaltaisia aikuisia, jotka itse määrittelevät milloin, miten ja missä asioissa heitä avustetaan. Perusajatus onkin, että vaikeavammaisen henkilö saa olla aikuinen ihminen, jonka tarpeet, toiveet ja oma elämänmuoto otetaan vakavasti runsaasta fyysisestä avuntarpeesta huolimatta.

Avustajat avustavat tarvittaessa ja pyydettyessä päivittäisissä toiminnoissa. Avustamisen onnistumisen edellytyksenä tässä asumismuodossa on se, että vammaisen henkilö pystyy ilmoittamaan milloin ja missä asioissa tarvitsee apua ja harjoittelemalla oppii ottamaan vastuuta omasta arkipäivästään. Asukkaiden käytössä on kaikkina vuorokauden aikoina vähintään yksi avustaja, jonka he voivat kutsua kotiinsa avustajakutsujärjestelmää käyttäen tai sopimalla ennakolta käyntiaikatauluita. Erityistapauksissa kuten esim. akuuteissa sairastapauksissa, tilapäisestä valvonnasta ja huolenpidosta sovitaan erikseen. Kukin asukas laittaa ruokaa omassa asunnossaan avustajan kanssa ja hankkii tarvikkeet yksilöllisesti

kaupasta. Sairaanhoido tai kuntoutus hankitaan tavanomaisina kunnallisina tai yksityisinä palveluina. Asukkaalla on myös mahdollisuus saada kodin ulkopuoliseen toimintaan avustaja ja tietty määrä tulkkipalveluja.

Asukkaat valvovat avustajia siitä, onko heidän antamansa palvelu tarkoituksenmukaista ja kertovat epäkohdista vastaavalle ohjaajalle, joka tarvittaessa muuttaa työvuoroja tai työnteon toimintatapoja. Yhteispalaverit mahdollistavat toiminnan kehittämisen yhdessä. Tarkoitus on kunnioittaa kunkin asukkaan todellista yksityisyyttä, tukea häntä itsenäisiin valintoihin, päätöksentekoon ja toimitaan arkielämässä sekä antaa jossain määrin mahdollisuus sosiaaliin kontakteihin myös kodin ulkopuolella. Vastaavan ohjaajan tehtäviin kuuluu avustamisen lisäksi avustajaresursien rekrytointi ja työnantajatehtävistä vastaaminen. Asukkaiden elämää tai toimintaa hän ei valvo tai määrittele. Ohjausta ja tukea annetaan asukkaille tarvittaessa ongelma- ja ristiriitatilanteissa.

Suomen CP-liitto ry on palveluasuntoja perustaessaan määritellyt, millaisia palveluja niissä tuotetaan ja mitä palveluvarustukseen ei kuulu. Tämä on valittujen asukkaiden tiedossa ja heitä informoidaan jo hakuvaiheessa siitä, millaisia konkreettisia palveluja palveluasumisessa on tarjolla.

7

KESKEISTEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

7.1 Itsenäinen elämä

Jokainen vammaisen ihminen luo vammaansa asettamissa rajoissa oman itsenäisen elämänsä. Se voidaan ajatella prosessiksi, jossa elämäntapa muotoutuu kokemuksen lisääntymisen ja psyykkisen kasvun kautta. Tämän saavuttaminen vaatii tilaa harjoitella vallankäyttöä ja vastuuta sekä turvallista ympäristöä myös epäonnistua. Oleellinen taito on oppia sanomaan oma mielipiteensä.

Ihmisen elämä vammaisuudesta huolimatta on yksilöllistä, yhtä oikeaa elämisen mallia ei ole. On tärkeää tiedostaa, että on olemassa erilaisia elämäntyyplejä, joita on mahdollisuus kokeilla. Eri ikävaiheissa ihmisen elämässä korostuvat erilaiset asiat. Tavoitteena CP-liiton asumispalveluja toteutettaessa on, että asukkaan omat, hänen määrittelemänsä tavoitteet toteutuvat, ei vanhempien tai työntekijöiden. Itsenäinen elämä on ihmisen taitoa käyttää kykyään ja toteuttaa mahdollisuuksiaan elinympäristössään muiden estä-

mättä tai puuttumatta toimintatapoihin. Itsenäinen elämä ei ole välttämättä fyysistä omatoimisuutta, riippumattomuutta muista ihmisistä tai edes aktiivisuutta. Usko omiin kykyihin realisoituu vasta myönteisten kokemusten kautta.

7.2 Hoito ja huolenpito

Suomen CP-liitto ry:n mallissa tuottaa palveluasumista ei anneta hoitoa, vaan avustetaan asukasta itsehoidossa. "Hoitoa" on tällöin toiminta, joka ei vaadi erityisiä sairaanhoidollisia taitoja. Tietyissä tapauksissa tarvitaan avustajien perehdyttämistä myös erityisiä hoidollisia taitoja vaativiin toimenpiteisiin kuten katetrointiin tai insuliinin pistämiseen asukkaan puolesta. Tällöin kyseessä ovat toimenpiteet, jotka potilas yleensä itse hoitaa, mutta jotka eivät käytännössä onnistu vaikeavammaiselta henkilöltä fyysisten rajoitusten vuoksi.

Huolenpito on toisen ihmisen perustarpeista huolehtimista ja hänestä välittämistä. Huolenpito sisältää kehon perustarpeista huolehtimisen ohella mm. sosiaalisen turvallisuuden luomisen, henkilön pitämisen kiinni sosiaalisissa yhteyksissään ja arjen jatkumisen turvaamisen. Huolenpitoa toteutetaan sekä epävirallisena esim. perheen ja lähiyhteisön toteuttamana että virallisena hoivana. Myös vaikeavammaiset aikuiset tarvitsevat usein ammatillisten palvelujen lisäksi lähiyhteisönsä antaman hoivan supistuessa muutostilanteessa apua tavalliseen arkeen ja päivittäisten toimintojen organisointiin.

7.3 Avohoito ja laitoshoidon suhteessa palveluasumiseen

Asunto on asukkaan koti, johon hänellä on hallintaoikeus. Sairaalan osasto tai kuntoutuslaitos ei ole asunto. Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten palveluasuminen on avopalvelua. Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle tämä palvelu, mikäli hän sitä välttämättä vammansa vuoksi tarvitsee suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista eikä henkilö ole jatkuvan laitoshoidon tarpeessa. Asumiseen liittyvät tukipalvelut mahdollistavat henkilölle sen, että

hän voi itse hoitaa henkilökohtaiset asiansa mieleisellään tavalla. Laitoshoidossa yksikön toiminnasta ja sen asukkaista on vastuussa yleensä lääkäri ja tällöin toiminta sisältää paljon hoitoa, hoivaa tai valvontaa. Päävastuu on siis toiminnan toteuttajilla, ei vammaisella henkilöllä itsellään. Palveluasumisessa vastuu on asukkaalla, vaikka hän tarvitsisi päivittäisissä toimissa paljon apua.

Tunnusomaista avopalvelulle on se, että henkilö asuu vuokra-asunnossa, josta on tehty huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus tai hän asuu omistusasunnossa. Avopalvelujen piirissä olevalle henkilölle järjestettävistä säännöllisistä kotona annettavista palveluista ja näihin liittyvistä tukipalveluista on yleensä laadittu palvelusuunnitelma, jossa on määritelty tarvittavat palvelut. Palveluasunnoissa tai muissa asumispalveluissa peritään erikseen vuokra asumisesta ja henkilö voi hakea Kelan asumistukea vuokrakuuluihin. Samoin hän vastaa elinkustannuksistaan ja palvelujen tarpeestaan itse. Toisaalta avohoidossa oleva henkilö saa käyttää vapaasti kaikkia yhteiskunnan palveluja. Laitosasuminen näkyy henkilön arkielämässä mm. siten, että oikeus kunnallisiin yleisiin palveluihin vähenee ja henkilö esimerkiksi menettää Kela-korttinsa.

7.4 Itsenäinen suoriutuminen ja omatoimisuus

Itsenäinen suoriutuminen nähdään toteutuvan omatoimisuutena tekemisenä ja/tai kykyinä itse määritellä ja ohjata tahtomiaan asioita. Ihminen voi suoriutua erilaisista asioista itsenäisesti palveluiden ja tuen avulla silloin, kun hänen tahtonsa ja näkemyksensä ohjaavat toimintaa. Omatoimisuudella tarkoitetaan henkilön itsensä toteuttamaa tekemistä.

7.5 Optimaalinen autonomia

Optimaalinen autonomia tarkoittaa sitä, että henkilöllä on oikeus tehdä valintoja ja päätöksiä kaikissa itseään ja omaa elämäntilanteeseen koskevista asioissa, joista hän pystyy ottamaan vastuun omien resurssiensa puitteissa. Henkilö esim. päättää rahojensa käytöstä, mutta häntä ei vaadita silti tekemään

yksin päätöstä suurista kiinteistökaupoista. Asiakaslähtöinen toiminta palveluasumisesta toteutuu juuri siinä, että asukkailla on lu-

pa päättää asioistaan optimaalisen autonomian puitteissa, mutta he saavat tarvittaessa päätöksentekoonsa tukea ja apua.

8

AVUSTAMINEN

Syntymässään tai lapsuudessaan vammautuneella henkilöllä on usein puutteita käytännön elämässä tarvittavissa tiedoissa ja sosiaalisissa taidoissa. Avopalveluja voidaan silti järjestää myös vammansa tai sairautensa vuoksi paljon tukea tarvitsevalle henkilölle asumisen tukipalveluiden avulla. Esimerkiksi CP-vammaiset ovat heterogeeninen ryhmä, joten erilaisten tarpeiden tiedostaminen on haasteellinen vaatimus avustusta antaville työntekijöille. Todellinen vuorovaikutus ja yhteistyö vammaisen ja avustajan välillä lisää avustamisessa tarvittavaa tietoa ja ymmärrystä. Tärkeää on, että vammaisen tulee kuulluksi ja ymmärretyksi. Ymmärretyksi tulemista voidaan varmistaa esimerkiksi tulkkauksella tai muilla puhetta tukevilla kommunikaatiomenetelmillä. Myönteinen ja asiallinen kuunteleva asenne edistää kanssakäymistä. Lähtökohtana tulee olla, että vammaisen itse kertoo erityistarpeensa avustamistilanteessa, kunhan hänelle annetaan siihen mahdollisuus. Avustamis-tilanteissa varaudutaan käyttämään tarvittaessa tavanomaista enemmän aikaa.

Suomen CP-liitossa peruseriaatteena on se, että avustaminen tapahtuu asukkaan oman aloitteen ja tahdon pohjalta. Asukas itse määrittelee koska, miten, missä ja kuinka paljon avustamista tarvitaan. Avustaminen käynnistyy vain asukkaan ilmaistua avuntarpeensa. Jos kuitenkin käy ilmi, että asukas ei kyvyistään huolimatta huolehdi asioistaan, avustaja voi rohkaista ja tukea asukasta omatoimiseen tekemiseen. Jos taas asukkaalla ei ole resursseja tehdä tiettyjä toimintoja, avustaja voi tukea ja ohjata

asukasta tiettyjen taitojen oppimiseen. Lähtökohtana on aina vammaisen henkilön itseenäisen elämän kunnioittaminen ja siihen kannustaminen. Itsenäisen elämän saavuttaminen edellyttää, että ympäristö antaa ihmiselle tilaa kasvaa omaa tahtiaan aikuisuuteen. Vammaisen henkilön ympäristön tulee hyväksyä erilaisuutta, arvostaa ihmisen omia valintoja ja antaa tukea auttamalla, rohkaistamalla ja innostamalla ryhtymään oman elämänsä toteuttajaksi.

Vammaista on aina kohdeltava ikäistään vastaavasti. Avustaminen ei saa olla ainoastaan perustarpeiden tyydyttämistä, vaan sen on mahdollistettava elämänsisällön todellisen laajentamisen ja entistä paremman elämänhallinnan. Avustamisen onnistumisen edellytyksenä on positiivinen ihmiskäsitys kehittyvästä, vastuuntuntoisesta ja tietyn ikäisestä vammaisesta henkilöstä. Kyseessä ei ole vammaisen henkilön heikkous, vaan suoriutumisongelmat ovat yksilön ja ympäristön välisiä sekä ympäristön asettamista vaatimuksista johtuvia. Toiminnassa on tärkeää vammaisen omien voimavarojen aktiivointi ja ihmisen toimintakyvyn lisääminen ja ylläpitäminen edellyttääkin aina toimintaa. Riskit ovat osa jokapäiväistä elämää.

Vaikeavammaisten asumisen tukipalveluita tulee muodostua toiminnallinen, sektoriton palvelu-kokonaisuus, jossa kaikki tekevät perustyötä. Avustajien tulisi omaksua ja kehittää työtapoja, jotka lisäävät asukkaiden perusturvallisuutta, keskinäistä spontaania vuorovaikutusta sekä vastuuntuntoa itsensä ja muista.

HENKILÖKUNTARAKENNE JA HALLINTO SUOMEN CP-LIITTO RY:N PALVELUASUMISESSA

9

Palveluasuntojen ylintä päätäntävaltaa käyttää Suomen CP-liitto ry:n hallitus. Palveluasunnoille on nimetty hallituksen alaisena toimiva johtokunta, joka ohjaa kyseistä palvelutoimintaa hallituksen päätösten ja joh-

tosäännön mukaisesti. Palveluasunnoille on laadittu oma toimintaohje ja vastaavasti henkilökunnalle toimenkuvat ja toimintaohjeet (liitteenä).

HAKEMINEN PALVELUASUMISEEN

Suomen CP-liitto ry:n palveluasumiseen voi hakea sähköisesti tai hakemuskaavakkeella. Kaavakkeella tiedustellaan yleisten henkilötietojen lisäksi vammaa koskevat tiedot, avuntarve, liikkumisen ja kommunikaation apuvälineet, nykyinen asumismuoto sekä yksilöidään kumman kaupungin palveluasumiseen henkilö haluaa hakea. Kun henkilö on hakenut liiton palveluasumiseen, potentiaalisen asukkaan kanssa tehdään tarkenta-

va palvelutarvekartoitus (lomake liitteenä). Avustamistarvekartoituksen yhteydessä tarkentuu henkilön palvelutarve asumispalveluissa ja tilanne mahdollistaa myös tarkentavien lisäkysymysten tekemisen molemmin puolin. Hakija valtuuttaa palveluasumista haikiessaan Suomen CP-liitto ry:n neuvottelemaan maksusitoumuksesta asukkaan kotikunnan kanssa. Lopullisen asukasvalinnan tekee palveluasunnon johtokunta.

10

SUOMEN CP-LIITTO RY:N PALVELUVARUSTUS PALVELUASUMISESSA

Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisessa toteutetaan vammaispalvelulain mukaista vaikea-vammaisten tehostetun palvelun palveluasumista. Palveluasunnot on tarkoitettu syntymästään tai varhaislapsuudestaan neurologisista syistä liikuntavammaisille aikuisille, joilla on palvelutarpeita useilla eri toimintakyvyn alueilla yhtä aikaa.

Palveluun kuuluvat palveluasumisen erityis- palvelut: avustaminen kotona ja osittain kodin ulkopuolella päivittäisissä asumiseen liittyvissä toimissa sekä puhevammaisten henkilöiden tulkkaukset päivittäisissä asumiseen liittyvissä toiminnoissa. Saattaminen ja avustaminen kodin ulkopuolella asioin-

nissa, harrastuksissa, vapaa-ajan vietossa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa saavat kestää enintään 4 tuntia kerrallaan. Henkilöstö koostuu vammaisavustajista ja vastaavasta ohjaajasta. Avustusta on saatavilla ympäri vuorokauden. Toimistotilan yhteydessä on myös asukkaiden yhteistila. Asunnot ovat liikkumisesteettömiä ja yleiset tilat on varustettu ympäristön-hallintalaitteilla. Asunnoissa on kaksisuuntainen suljettu avustajakutsujärjestelmä.

Palveluvarustukseen eivät kuulu ruokapalvelut tai yhteisruokailu, ei myöskään järjestetty päivä- tai vapaa-ajantoimintaa. Palveluihin eivät kuulu myöskään hoiva- tai hoitopalve-

11

lut, terveydenhuolto-, kuntoutus- tai muut vastaavat palvelut, vaan tarvittaessa kukin asukas hankkii nämä palvelut kunnallisina normaali- tai erityispalveluina. Palveluihin ei myöskään kuulu asukkaan avustaminen opiskelussa tai työssä.

Palveluasumisen erityispalvelut ovat asiakkaalle maksuttomia. Suomen CP-liitto ry hakee yksilöllistä maksusitoumusta vammaispuolustajain mukaiseen palveluasumiseen asukkaan kotikunnalta.

Suomen CP-liitto ei omista asuntoja, vaan tältä osin tehdään yhteistyötä kiinteistöjen hallintaan erikoistuneiden organisaatioiden kanssa. Tällaisia organisaatioita ovat asumispalvelusäätiö ASPA ja eri vuokratulosäätiöt. Asukas on huoneenvuokralain mukaisessa normaalissa vuokrasuhteessa vuokranantajaan tai asukas voi asua omistamassaan asunnossa. Asukas itse maksaa vuokran, ruoan, lääkkeet, kuntoutuksen, hoitotarvikkeet, siivousaineet, pyykinpesun ja muut henkilökohtaiset menonsa. Vuokratuloihin saa Kelan asumistukea.

12

LAADUNVALVONTA JA TOIMINNAN ARVIOINTI

Palveluasumisen ylintä päätösvaltaa käyttää Suomen CP-liitto ry:n hallitus. Palveluasunnoille on nimetty hallituksen alaisena toimiva johtokunta, joka ohjaa kyseistä palvelutoimintaa hallituksen päätösten ja johtosäännön mukaisesti. Johtokunta laatii mm. vuosittain toimintakertomuksen Suomen CP-liiton hallitukselle ja valvoo yleisemminkin palveluasumisesta tapahtuvaa toimintaa.

Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisesta avustajien työnteko perustuu liiton muotoilemiin toimintaohjeisiin. Yksityiskohtaisemmin työntekijöiden tehtäviä määritellään kirjallisesti tehdyissä toimenkuissa sekä Suomen CP-liitto ry:n vaikeavammaisten palveluasumisen toteuttamisesta laaditussa toimintaohjeessa.

Suomen CP-liitto ry:n palveluasumisesta laadunvalvonta ja arviointi toteutuvat osaltaan henkilöstön koulutuksen ja työnohjauksen kautta. Työntekijöille järjestetään koulutusta muun muassa vaihtoehtoisesta kommunikaatiosta, tietosuojasta ja hygieniasta. Myös uuden työntekijän perehdyttäminen kiinnitetään erityistä huomiota. Koulutuksen perimmäisenä tavoitteena on, että

koulutuksesta saatu hyöty siirtyy asukkaalle. Liiton palveluasumisen yhteydessä järjestetään työntekijöille säännöllistä työnohjausta sekä tarpeenmukaista kaikille yhteistä tai tietyille kohderyhmälle kohdennettua koulutusta. Lisäksi työntekijät voivat tarpeen mukaan konsultoida asumisasiosta vastaavia liiton työntekijöitä tai muita ammattilaisia.

Asukkaat arvioivat henkilökunnan työtä ja siinä onnistumista erilaisissa säännöllisissä yhteispalaverissa. Asukkaat antavat lisäksi tarvittaessa yksilöllistä palautetta palveluasumisen vastaavalle ohjaajalle kokemastaan palvelun laadusta. Palvelutarvekartoituksessa tarkistetaan kunkin asukkaan palvelujen toimivuus ja riittävyys määräajoin. Palvelutarvekartoitus tehdään aina yhdessä niiden kanssa, jotka asukas itse haluaa mukaan. Sisällöllisesti Suomen CP-liiton palvelutarvekartoitus tarkoittaa kartoitusta, jolla selvitetään asukkaan tarvitsemia avustuksia ja tarpeita varsinaisessa jokapäiväisessä asumisessa.

Myös asukkaiden kotikunnat ja lääninhallitus valvovat palveluasumisen toimintaa ja laatua.

YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA

Suomen CP-liitto ry tekee kiinteää yhteistyötä sidosryhmien kanssa palveluasumisen toteuttamisessa ja kehittämisessä. Tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden aikaansaamisessa tarvitaan useita yhteistyötahoja. Suomen CP-liiton tärkeimmät sidosryhmät koostuvat palveluiden rahoituksesta ja

laadusta vastaavista viranomaisista. Toisena oleellisena sidosryhmänä on asukkaiden henkilökohtainen lähiyhteisö. Lisäksi yhteistyötä tehdään erilaisia tukipalveluja tuottavien toimijoiden kanssa. Asukkaita tuetaan ylläpitämään yhteyttä omiin sidosryhmiinsä kuten omaisiinsa ja muuhun lähipiiriinsä.

Liitteet

HENKILÖTIEDOT

Nimi:	Hetu:
Kotikunta:	Osoite:
Vammaa koskevat tiedot (myös sairaudet):	Lähiomaiset / muu lähiyhteisö:

PALVELUTARVE ASUMISPALVELUISSA

I. PALVELUASUNNOSSA

- Pukeutuminen
 Riisuuntuminen
 Ruokailu
 Liikkuminen
 Siirtyminen
 WC-toiminnot
 Henkilökohtainen hygienia
 Sairauden tai vamman hoito
 Yöaikainen palvelutarve

Kodinhoito

- Ruuanlaitto
 Tiskaaminen
 Siivous
 Pyykinpesu
 Muu kodinhoito: _____
 Muu palvelutarve (esim. vitalitoiminnot, imulaite, hengityskone ..): _____

2. ASUNNON ULKOPUOLELLA

- Työ: _____
 Vapaa-aika: _____
 Asiointi: _____

 Opiskelu: _____
 Harrastukset: _____
 Muu: _____

3. MUUT PALVELUTARPEET

- Psykkisen ja sosiaalisen tuen tarve: _____

 Harjoittelun tarve itsenäiseen asumiseen ja elämiseen liittyvissä asioissa: _____

 Mitä: _____
 Miten: _____

PALVELUTARPEEN ERITYISPIIRTEITÄ TAI MUITA HUOMIOITA

- Mitä: _____

HOITOTARVIKKEET JA NIIHIN LIITTYVÄT PALVELUT

Nykyisin käytössä olevat hoitotarvikkeet:

Hankintapaikka ja maksaja:

KÄYTÖSSÄ OLEVAT APUVÄLINEET

Apuväline

Hankintapaikka/Huolto

LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN PALVELUT

Kuntoutussuunnitelma

Tehty: _____

Voimassa: _____

Tarkistettava: _____

Kuntoutuspalvelu

Myönnetty määrä

Toteuttaja

Muita huomioita: _____

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT

(kuljetus-, päivätoiminta-, henkilökohtainen avustaja- puhevammaisten tulkki-, yms. palvelut)

Palvelusuunnitelma: _____

Tehty: _____

Uusittava: _____

Annettava / myönnetty palvelu

Vastuu-/yhteyshenkilö

MUITA HUOMIOITA

Palvelutarpeen uudelleen arviointi

Kuinka usein:

Vammaisavustajille tiedottaminen:

Perehdyttäminen:

SUOMEN CP-LIITTO RY:N LAAJASALON PALVELUASUNTOJEN JOHTOSÄÄNTÖ

Nimi ja omistaja

1§ Suomen CP-liitto ry, kotipaikka Helsinki, järjestää vammaispalvelulain mukaista vaikeavammaisten palveluasumista Helsingin kaupungissa sijaitsevassa tavanomaisessa kerrostalossa Muurahaisenpolku 6 B. Toiminnan piiriin kuuluu 10 asuntoa sekä Suomen CP-liitto ry:n omistamat palvelutilat.

Tarkoitus

2§ Tavoitteena on toteuttaa ja kehittää vammaispalvelulain mukaista vaikeavammaisten palveluasumista syntymästään tai lapsuudestaan neurologisista syistä liikuntavammaisille henkilöille, joilla on palvelutarpeita useilla eri toimintakyvyn alueilla yhtä aikaa.

Kyseessä on vammaispalvelulain (Laki vammaisuuden perusteella myönnettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987) 8 §:n mukainen vaikeavammaisten palveluasuminen, jota kunta hankkii sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta annetun lain (733/92) 4 §:n mukaisesti yksityiseltä palvelujen tuottajalta maksamalla korvauksen toteutetusta palveluasumisesta maksusitoumuksella.

Asukkaat

3§ Palvelujen piiriin voidaan ottaa vammaispalveluasetuksen 11 §:n tarkoittama vaikeavammaisen henkilö tai perhe, jossa on vaikeavammaisen täysi-ikäinen perheenjäsen.

Asukkaat ovat huoneenvuokralain mukaisessa vuokrasuhteessa Asumispalvelusäätiö ASPA:an, joka omistaa kyseessä olevat asunnot.

Palvelut

4§ Palveluasumisessa annetaan asumiseen, kommunikointiin ja aktiiviseen elämään tarvittavat välttämättömät avustajapalvelut. Tavoitteena on, että vaikeavammaisella asukkaalla on mahdollisuus olla omassa elämässään itsenäinen, aktiivinen ja yhteiskunnan toimintaan osallistuva ihminen.

Palveluasunnoissa asukas saa asumisessa tarvitsemansa tukipalvelut. Hän saa apua päivittäisessä asumisessa, henkilökohtaisten asioidensa hoitamisessa, liikkumisessa sekä asioinnissa ja harrastuksissa. Asiointiin, harrastuksiin ja vapaa-aikaan kodin ulkopuolelle avustajan voi saada silloin, jos avuntarve kestää enintään 4 tuntia kerrallaan. Tämän lisäksi asukas saa tarvitsemansa vammaispalvelulain mukaisiin kuljetuspalveluihin liittyvät saat-tajapalvelut sekä puhevammaisten tulkkipalvelut kodissaan tai myös kodin ulkopuolella, mikäli tulkkaustarve kestää enintään 4 tuntia kerrallaan. Työssä tai opiskelussa tarvittavaa säännöllistä avustamista / tulkkausta ei voida toteuttaa. Tukipalveluilla turvataan kullekin asukkaalle mahdollisuus omaan elämään kodissaan ja kodin ulkopuolella ottaen huomioon asukkaan elämäntilanne ja yksilölliset erityistarpeet. Tavoitteena on myös asukkaiden optimaalisen autonomian ja hyvän elämänlaadun edistäminen.

Hallinto

5§ Laajasalon palveluasuntojen ylintä päätäntävaltaa käyttää Suomen CP-liitto ry:n hallitus. Palveluasunnoille on nimetty hallituksen alaisena toimiva johtokunta, joka ohjaa kyseistä palvelutoimintaa hallituksen päätösten ja johtosäännön mukaisesti. Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään 6 jäsentä ja se asetetaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

6§ Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta tai kun vähintään kaksi johtokunnan jäsentä sitä puheenjohtajalta vaatii.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään kolme johtokunnan jäsentä on läsnä. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi henkilövaaleissa arpa

7§ Johtokunnan kokouksessa vastaava ohjaaja esittelee asiat ja toimii sihteerinä.

Pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri. Pöytäkirja tarkistetaan seuraavassa kokouksessa.

8§ johtokunnan tehtävänä on:

1. tehdä Suomen CP-liitto ry:n hallitukselle ehdotuksia palveluasumisryhmän toiminnan ja talouden kehittämiseksi,
2. valmistella vuosittain Laajasalon palveluasuntojen toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä toimintakertomus Suomen CP-liitto ry:n hallitukselle,
3. päättää palveluasumisryhmän vastaavaa ohjaajaa lukuun ottamatta palveluasuntojen vakinaisen henkilökunnan palvelukseen ottamisesta ja irtisanomisesta,
4. päättää henkilökunnan vuosilomista
5. päättää yhdessä Asumispalvelusäätiö ASPA:n kanssa asukkaiden ottamisesta ja irtisanomisesta,
6. valvoa, että asiakaskohtainen palvelusopimus laaditaan ja asianmukaisesti allekirjoitetaan jokaiselle palvelujen piiriin otetulle asukkaalle.
7. valvoa, että taloutta hoidetaan hyväksytyt talousarvion sekä annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti,
8. huolehtia, että käytössä olevia tiloja ja irtainta omaisuutta hoidetaan huolella ja
9. suorittaa muut hallituksen sille määräämät tehtävät.

Henkilökunta ja sen tehtävät

9§ Laajasalon palveluasuntojen henkilökuntaan kuuluu vastaava ohjaaja ja riittävä määrä vammaisavustajia.

10§ Työntekijöiden tehtävät määritellään kirjallisesti tehdyissä toimenkuvissa ja Suomen CP-liitto ry:n vaikeavammaisten palveluasumisen toteuttamisesta laaditussa toimintaohjeessa.

SUOMEN CP-LIITTO RY:N HALISEN PALVELUASUNTOJEN TOIMINTAOHJE

1. Toimintaperiaatteet ja tavoitteet

Suomen CP-liitto ry:n tarkoituksena on toteuttaa ja kehittää vammaispalvelulain mukaista vaikeavammaisten palveluasumista syntymästään tai lapsuudestaan neurologisista syistä fyysisesti vaikeavammaisille henkilöille, joilla on palvelutarpeita useilla eri toimintakyvyn alueilla yhtä aikaa.

Palveluasumisen yhteydessä annetaan asumiseen, aktiiviseen elämään ja kommunikointiin liittyvät välttämättömät avustajapalvelut. Tavoitteena on, että vaikeavammaisen voisi olla oman elämänsä suhteen itsenäinen ja aktiivinen yhteiskunnan toimintoihin osallistuva ihminen.

2. Organisointi

Palveluasuntojen toimintaa ylläpitää Suomen CP-liitto ry. Palveluasumisen ylintä päättävältä käyttää Suomen CP-liitto ry:n hallitus. Hallituksen alaisuudessa toimii johtokunta, joka ohjaa yksikön toimintaa hallituksen päätösten ja johtosäännön mukaan. Johtokunnan tehtävät on määritelty tarkemmin johtosäännössä.

Palveluasumisen hallinnollisia ja lähiesimies-tehtäviä sekä muita tarvittavia tehtäviä hoitaa vastaava ohjaaja, jonka lähiesimies on palvelupäällikkö. Asukkaiden avustamista varten palveluasumisessa toimii tarvittava määrä vammaisavustajia. Liitteenä on vastaavan ohjaajan ja vammaisavustajien toimenkuvat ja toimintaohjeet.

3. Henkilökunnan rekrytointi

Suomen CP-liitto ry:n hallitus valitsee palveluasuntojen vastaavan ohjaajan. Palveluasuntojen johtokunta valitsee vakinaiset vammaisavustajat sekä vastaavan ohjaajan pitkäaikaiset sijaiset (yli 6 kk). Palvelupäällikkö valitsee vammaisavustajien yli 6 kk:n sijai-

set ja vastaavan ohjaajan alle 6 kk:n sijaiset. Vastaava ohjaaja esittelee palvelupäällikölle miten on järjestänyt alle 6 kk:n sijaisuuksien hoitamisen. Lyhytaikaiset keikkatyöntekijät valitsee vastaava ohjaaja.

Johtokunnalle annetaan selvitys yli puolen vuoden sijaisuuksista, jotka tiedetään ennakolta. Tällaisia ovat äitiysloma-, ja vanhempainlomasijaisuudet sekä vuorottelu- ja opintovapaat. Vuosilomien järjestämisestä annetaan johtokunnalle selvitys.

Kuukauden ja sitä lyhyemmät työsopimukset voi allekirjoittaa vastaava ohjaaja. Tätä pidemmät työsopimukset allekirjoittaa palvelupäällikkö. Sopimuksia tehdään kolme kappaletta, yksi työntekijälle, yksi palveluyksikköön ja yksi palkkasihteerille.

Vastaava ohjaaja voi myöntää 14 vuorokauden ja sitä lyhyemmät palkattomat vapaat. Tästä ylimenevät palkattomat vapaat myöntää toiminnanjohtaja.

4. Asukkaaksi hakeminen ja valitseminen

Asukkaat valitsee johtokunta. Asukkaat hakevat palveluasuntoon lähettämällä kirjallisen hakemuksen Suomen CP-liittoon. Vastaava ohjaaja yhdessä asumispalveluvastaavan tai palvelupäällikön kanssa kartoittaa mahdollisten asukkaiden palveluiden tarpeen. Maksusitoumusneuvottelut kunnan kanssa käy palvelupäällikkö tai asumispalveluvastaava. Maksusitoumusanomukset ja asiakaskohtaiset palvelusopimukset allekirjoittaa toiminnanjohtaja.

Asukkailla on mahdollisuus tuoda esiin ja käsitellä asumiseensa ja palveluihin liittyviä asioita sekä saattaa niitä eteenpäin säännöllisesti järjestettävissä asukaskokouksissa.



5. Talous

Palveluasumisesta peritään palveluasumismaksu asukkaiden kotikuntien tekemien maksusitoumuspäätösten mukaisesti. Varsinaista hoitomaksua ei ole. Palveluasumismaksu koostuu henkilökunnan palkoista, kiinteistöön liittyvistä kuluista sekä toiminnallisista kuluista. Palveluasumiskorvauksen suuruus perustuu toiminnasta laadittuun ja hallituksen hyväksymään talousarvioon. Palveluasumiskorvaus tarkistetaan vuosittain. Suomen CP-liitto ry on välivuokratanut asunnot ja asukkaat ovat huoneenvuokralain mukaisessa vuokrasuhteessa Suomen CP-liiton kanssa. Asunnosta peritään asukkaalta normaali vuokra asunnon koon mukaan sekä vesi- ja sähkömaksu.

6. Liitteet

Vastaavan ohjaajan toimenkuva ja toimintaohje

Vammaisavustajan toimenkuva ja toimintaohje

Hyväksytty Suomen CP-liiton hallituksen kokouksessa 12.2.2005

TYÖNTEKIJÖIDEN TOIMENKUVAT

Vastaavan ohjaajan toimenkuva

1. Palveluasumisessa toteutettavien palvelukokonaisuuksien hallinta ja kehittäminen
2. Asukkaiden optimaalisen autonomian turvaaminen päivittäisessä elämässä ja oikeuksien valvonta asumisasioissa
3. Hallinnolliset ja esimiestehtävät
4. Muut Suomen CP-liitto ry:n osoittamat tehtävät

Vammaisavustajan toimenkuva

1. Vammaisen henkilön avustaminen päivittäisissä toimissa
2. Avustaminen kodin hoidossa, ruuan valmistuksessa ja vaatehuollossa
3. Avustaminen asioinnissa, harrastuksissa ja vapaa-ajalla
4. Puhevammaisen henkilön tulkkina toimiminen
5. Muut työnantajan määrittelemät tehtävät

VAMMAISAVUSTAJAN TOIMINTAOHJE

- Luoda turvallinen ilmapiiri asumiselle
- Fyysinen avustaminen / tulkkaus kotona ja osittain kodin ulkopuolella asukkaan omien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti
- Ohjaus, neuvonta, tukeminen
- Kysyminen ja vaihtoehtojen tarjoaminen arjen tilanteissa
- Vastuun ottaminen omasta työstä
- Aikuisen ihmisen vastuu myös asukkaiden selviytymisestä odottamattomissa tai muuten vaikeissa tilanteissa
- Asukkaan puolustaminen ristiriitatilanteissa
- Kokonaisuuksien hahmottaminen
- Arjen sujumisen varmistaminen
- Juttelu ja sponttaani toiminta asukkaiden kanssa
- Yhdessä tekeminen
- Asukkaan optimaalisen autonomian mahdollistaminen kaikissa tilanteissa
- Asukkaan lähiyhteisön kuunteleminen, kuuleminen ja kunnioittaminen
- Ehdoton tietosuoja asukkaiden asioissa

AVUSTAMISEN KÄYTÄNNÖN KULMAKIVET

- Turvallinen ilmapiiri
- Ohjaus, neuvonta, tukeminen
- Kysyminen ja vaihtoehtojen tarjoaminen arjen tilanteissa
- Vastuu omasta työstä
- Aikuisen ihmisen vastuu myös asukkaista
- Kokonaisuuksien hahmottaminen ja niiden selittäminen asukkaalle
- Arjen sujumisen varmistaminen
- Keskustelu asukkaan / asukkaiden kanssa
- Yhdessä tekeminen
- Asukkaan optimaalisen autonomian mahdollistaminen
- Lähiyhteisön kuunteleminen ja kunnioittaminen
- Asukkaan puolustaminen ristiriitatilanteissa
- Tietosuoja



**SUOMEN CP-LIIITTO RY:N
YHTEYSTIEDOT:**

Keskustoimisto:

Suomen CP-liitto ry
Malmin kauppatie 26
00700 HELSINKI
Puh. (09) 540 7540 • Faksi (09) 5407 5460
www.cp-liitto.fi

toiminnanjohtaja **Tomi Kaasinen** • (09) 5407 5410 • tomi.kaasinen@cp-liitto.fi
palvelupäällikkö **Ilona Toljamo** • (09) 5407 5480 • ilona.toljamo@cp-liitto.fi
vammaispalveluvastaava **Minna Miettinen** • (09) 5407 5415 • minna.miettinen@cp-liitto.fi

Halisten palveluasunnot:

Suomen CP-liitto ry
Vastaava ohjaaja **Juha-Pekka Tuominen**
Paavinkatu 14 as 15
20540 TURKU
Puh. (02) 237 8347
jussi.tuominen@cp-liitto.fi

Laajasalon palveluasunnot:

Suomen CP-liitto ry
Vastaava ohjaaja **Jaakko Harju**
Muurahaisenpolku 6 B
00840 HELSINKI
Puh. (09) 692 4627
jaakko.harju@cp-liitto.fi

KOOSTE SUOMEN CP-LIITTO RY:N PALVELUASUMISESTA

- Vammaispalvelulain mukaista vaikeavammaisten tehostetun palvelun palveluasumista.
- Syntymästään tai varhaislapsuudestaan neurologisista syistä liikuntavammaisille aikuisille, joilla on palvelutarpeita useilla eri toimintakyvyn alueilla yhtä aikaa.
- Palveluihin kuuluvat palveluasumisen erityispalvelut, kuten avustaminen ja tulkkaus kotona ja osittain kodin ulkopuolella päivittäisissä asumiseen liittyvissä toiminnoissa.
- Avustusta on saatavilla ympäri vuorokauden.
- Palveluihin eivät kuulu hoiva- tai hoitopalvelut.
- Henkilöstö koostuu vammaisavustajista ja vastaavasta ohjaajasta.
- Asunnot ovat liikkumisesteettömiä, ja niissä on kaksisuuntainen suljettu avustajakutsujärjestelmä.
- Asukkaat itse maksavat asunnon vuokran, ruoan, lääkkeet, kuntoutuksen, hoitotarvikkeensa yms. kulut. Vuokrakuluihin asukas voi hakea KELA:n asumistukea.
- Vastuu elämän kokonaisuudesta on asukkaalla itsellään.

SUOMEN CP-LIITTO RY

Malmin kauppatie 26
00700 HELSINKI
Puh. (09) 540 7540
www.cp-liitto.fi

